

SUUNNITELMA OPISKELIJOIDEN SUOJAAMISEKSI VÄKIVALLALTA, KIUSAAMISELTA JA HÄIRINNÄLTÄ

Perusopetus ja lukiokoulutus

Kirkkonummen kunta

SUUNNITELMAN PERUSTA.....	3
VASTUUT	3
Koulutuksen järjestäjän opiskeluhoollon ohjausryhmä vastaa	3
Oppilaitoskohtainen opiskeluhooltoryhmä vastaa	7
Kaikki opettajat vastaavat	7
Ryhmälle nimetty vastuuopettaja vastaa	7
Ryhmälle nimetyn vastuuopettajan esihenkilö vastaa	7
Oppilaitoksen opiskeluhooltoammattilaiset vastaavat	8
Jokainen oppilaitoksessa työskentelevä henkilö vastaa	8
Opiskelija vastaa	9
YLEISTÄ KIUUSAAMISESTA, HÄIRINNÄSTÄ JA VÄKIVALLASTA	9
Kiusaaminen	9
Kiusaamisen muodot	9
Miten tunnistat kiusaamisen	10
Häirintä	10
Häirinnän muodot ja tunnistaminen	10
Väkivalta	11
Väkivallan muodot THL:n määritelmän mukaan	11
TOIMENPITEET	13
Toimenpiteet väkivallan, kiusaamisen ja häirinnän ehkäisemiseksi	13
Toimenpiteet väkivallan, kiusaamisen ja häirinnän esiintyvyyden selvittämiseksi..	14
Toimenpiteet väkivaltaan, kiusaamiseen ja häirintään liittyviin ongelmatilanteisiin puuttumiseksi.....	15
Systemaattiseen kiusaamiseen puuttumisen portaat	15
Väkivaltaan ja häirintään puuttuminen	15
Tuki opettajalle viranomaisilmoituksista	15
LINKIT	17

SUUNNITELMAN PERUSTA

Tässä suunnitelmassa viitataan opiskelijalla sekä perusopetuksen oppilaaseen että lukion opiskelijoihin. Oppilaitoksella viitataan perusopetuksen ja lukion oppilaitoksiin.

Tämän suunnitelman lainsäädännöllinen tausta tulee 1. Oppilas- ja opiskelijahuoltolain 13 §:stä, jonka mukaan koulutuksen järjestäjän opiskeluhuoltosuunnitelmassa on oppilaitoskohtaisesti suunnitelma opiskelijoiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä.

Opiskelijalla on oikeus **turvalliseen opiskeluympäristöön** ([Perusopetuslaki 29 §](#), [Lukiolaki 40 §](#), johon kuuluu [fyysinen, psyykinen, sosiaalinen ja pedagoginen turvallisuus](#)).

VASTUUT

Koulutuksen järjestäjä vastaa turvallisesta oppilaitosympäristöstä, ja puuttuminen mahdolliseen kiusaamiseen, häirintään ja väkivaltaan tulee olla välitöntä.

Koulutuksen järjestäjän opiskeluhuollon ohjausryhmä vastaa

Opiskeluhuollon ohjausryhmä vastaa, että tässä suunnitelmassa tulee esiin ajantasainen kokonaiskuva liittyen alueen kiusaamisen, häirinnän ja väkivallan yleisyyteen ja sen ehkäisyyn sekä siihen puuttumiseen oppilaitoksissa. Vastuisiin kuuluvat:

- miten se ohjaa ja tukee oppilaitoksia ja suunnittelee toimenpiteitä
- miten se seuraa ja arvioi tämän suunnitelman toteutumista omavalvonnan keinoin.
- keinot ja seuranta toimintatapojen yhtenäistämiseksi oppilaitoksissa
- toiminnassa käytetään vaikuttavia menetelmiä ja hyviksi arvioituja toimintatapoja.
- yhteistyön periaatteet oppilaitoksen sisällä ja yhteistyökumppaneihin ovat linjattu.

Koulutuksen järjestäjäkohtainen kokonaistilanteen seuranta

Kouluterveyskyselyn tuloksen koulutuksenjärjestäjäkohtainen seuranta. Keskiarvo eri luokka-asteista.

Kouluterveyskysely	2019	2021	2023	2025	2027	2029
Perusopetus: Onko joku opettajista tai muista koulusi aikuisista kiusannut sinua koulussa tämän lukuvuoden aikana? (Kyllä-vastausten prosenttiosuus)		4.-5.lk: 16% 8.-9.lk: 18% lukio: 11%	4.-5.lk: 12% 8.-9.lk: 18% lukio: 8%			
Kuinka usein olet osallistunut muiden oppilaiden kiusaamiseen? (Prosenttiosuus vähintään kerran viikossa kiusaamiseen osallistuville).	4.-5.lk: 2% 8.-9.lk: 2% lukio: 3%	4.-5.lk: 2%, 8.-9.lk: 2%, lukio: 1%	4.-5.lk: 3%, 8.-9.lk: 4%, lukio: 2%			
Kuinka usein sinua on kiusattu koulussa tämän lukukauden aikana? (Prosenttiosuus vähintään kerran viikossa kiusatuille).	4.-5.lk: 7% 8.-9.lk: 6% lukio: 2%	4.-5.lk: 8%, 8.-9.lk: 5%, lukio: 2%	4.-5.lk: 9%, 8.-9.lk: 8%, lukio: 2%			

Oletko kertonut jollekin oppilaitoksen aikuiselle tämän lukukauden aikana oppilaitoksessa tapahtuneesta kiusaamisesta? (En-vastauksen osuus)	4.-5.lk: 37%	4.-5.lk: 42% 8.-9.lk: 73% lukio: 85%	4.-5.lk: 43% 8.-9.lk: 72% lukio: 77%			
Mitä on tapahtunut sen jälkeen, kun olet kertonut kiusaamisesta? (Jatkunut tai pahentunut vastausten prosenttiosuus)	4.-5.lk: 20%	4.-5.lk: 21% 8.-9.lk: 30%	4.-5.lk: 18% 8.-9.lk: 38%			
Oletko kokenut seksuaalista häirintää oppilaitoksessa, kysymyksen muoto vaihtelee eri luokka-asteilla (Kyllä-vastauksen prosenttiosuus)	8.-9.lk: 3% lukio: 2%	8.-9.lk: 5% lukio: 2%	8.-9.lk: 6% lukio: 2%			

Kuvaus koulutuksen järjestäjän kokonaistilanteen nykytilasta

Kiusaaminen:

Kouluterveyskyselyn 2023 mukaan vähintään kerran viikossa kiusatuksi koki tulleen hieman alle 10% 4.-5.-luokkalaisista ja 8.-9.-luokkalaisista, ja lukiolaisista 2%. Määrä on noussut hyvin vähän edellisistä mittauksista, ja lukiolaisten kohdalla se on pysynyt samana. Koulun aikuisen kiusaamaksi kokee tulleen useampi, mutta on myös mahdollista, että kiusaamisen kokemus sekoittuu oppilaan käytöksen ojentamiseen. Luvut ovat melko samoja verrattuna muihin Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen kuntiin.

Kunnan oppilaskyselyn 2025 mukaan kuluva lukuvuoden aikana 1.-3.-luokkalaisista n. joka viides on kokenut tulleen kiusatuksi ja saman verran oppilaita vastasi, ettei osaa sanoa, onko tullut kiusatuksi. Tilanne on parantunut edellisestä vuodesta, mutta En osaa sanoa - vastausten osuus on pysynyt melko samana. 4.-9.-luokkalaisten kyselyssä kysyttiin koetun kiusaamisen muotoja, ja vaihtoehtoista sai valita useita. Eniten (20%) koettiin epäsuoraa eli hiljaista kiusaamista. 77% vastasi, ettei ole tullut kiusatuksi. Edellisenä vuonna kysymyksen asettelu oli erilainen, joten vastaukset eivät ole täysin vertailukelpoisia. Tuolloin 71% vastasi, ettei ole tullut kiusatuksi tai ei osaa sanoa, onko tullut kiusatuksi. Kiusaamisen kokemus näyttää siis vähentyneen.

Vain hyvin harva kertoo kyselyissä itse kiusanneensa.

Kyselyjen mukaan moni jättää kertomatta aikuiselle kiusaamisesta. Melko moni koki kiusaamisen jatkuneen tai pahentuneen kerrottuaan siitä aikuiselle. Kunnan oppilaskyselyssä 4.-9.-luokkalaisista moni vastasi saaneensa apua kiusaamistilanteessa kaverilta. Nettikiusaamista vastasi kokeneensa vain muutama prosentti vastaajista. On kuitenkin selvää, että netissä tapahtuva kiusaaminen ja häirintä on ilmiö, joka on yleistynyt ja johon on oltava keinoja puuttua.

Kunnan huoltajakyselyssä 2025 76% vastaajista oli osittain tai täysin sitä mieltä, että heidän lapsensa kokee koulun psyykkisesti turvallisesti. Luku on laskenut edellisestä kyselystä (83%).

Väkivalta:

Kouluterveyskyselyssä 2023 joka viides oli kokenut fyysistä uhkaa, ja luvut ovat hieman kasvaneet edellisistä mittauksista. Lukiolaisten kohdalla tilanne oli jonkin verran parempi ja myös muuttunut hieman parempaan suuntaan. Kunnan oppilaskyselyssä 2025 4.-9.-luokkalaisista vain pieni osuus (6%) vastasi kokeneensa suoraa fyysistä kiusaamista. Kunnan huoltajakyselyssä 81% oli osittain tai täysin sitä mieltä, että heidän lapsensa kokee koulun fyysisesti turvallisesti. Luku on laskenut hieman edellisestä kyselystä (86%).

Häirintä:

Seksuaalista häirintää oppilaitoksessa on viimeisimmän Kouluterveyskyselyn mukaan kokenut 8.-9.-luokkalaisista 6% ja osuus on kasvanut hieman edellisistä mittauksista. Lukiolaisten kohdalla osuus on pienempi (2%) ja se on pysynyt ennallaan.

Suunnitelmakauden painopisteet kiusaamisen, häirinnän ja väkivallan

• Ehkäisyssä

1. Opiskelijoiden, opettajien ja huoltajien tietoisuuden lisääminen siitä, mikä kaikki on kiusaamista, väkivaltaa ja häirintää: Kiusaamisroolien ja kiusaamisen eri muotojen tunnistaminen, netissä tapahtuvan kiusaamisen, häirinnän ja väkivallan tunnistaminen.
2. Kiusaamiseen, häirintään ja väkivaltaan puuttumisen painottaminen ja tämän näkyväksi tekeminen. Puuttuminen perustuu lakiin (PoL 29§).
3. Opiskelijoiden tunne- ja vuorovaikutustaitojen edistäminen

• Ehkäisyn edistymisen seurannassa oppilaitoksissa (omavalvonta)

1. Jokainen oppilaitos kuvaa lukuvuosikertomuksessa ehkäisyn edistämiseksi tehdyt toimenpiteet
2. Opiskeluhuollon ohjausryhmä seuraa ehkäisyn edistymistä opiskeluhoitosuunnitelman toteutumisen arvioinnin yhteydessä.
3. Kunnan oppilas- ja huoltajakyselyt

• Puuttumisessa

1. Aikuiselle kertomiseen kannustaminen:
 - Erityisesti sellaiseen lasten ja nuorten kulttuuriin puuttuminen, jossa kertominen koetaan jollain lailla negatiivisena.
 - Epäsuorasta kiusaamisesta kertominen, koska jää helposti aikuiselta näkemättä.
 - Someturvan tuntemisen lisääminen
 - Kaikilla opiskelijoilla ja huoltajilla on tiedossaan ja käytettävissään helppo tapa ilmoittaa huomioista kiusaamiseen, häirintään ja väkivaltaan liittyen (esim. QR-koodi, postilaatikko)
 - Vahvistetaan sellaista toimintakulttuuria, jossa vältetään ennakkoluuloja ja niihin perustuvia päätelmiä ja leimaamista kiusaamis-, häirintä- ja väkivaltatilanteissa.
2. Selkeät puuttumisen tavat: Kaikkia oppilaitoksia koskevat systemaattiseen kiusaamiseen puuttumisen portaat (tämän suunnitelman lopussa)
 - Jokaisella oppilaalla ja henkilökuntaan kuuluvalla on velvollisuus puuttua kiusaamiseen, väkivaltaan, häirintään ja syrjintään sitä kohdatessaan. Koulun opettajan tai rehtorin tulee ilmoittaa tietoonsa tulleesta oppimisympäristössä tai

koulumatkalla tapahtuneesta häirinnästä, kiusaamisesta, syrjinnästä tai väkivallasta niistä epäillyn ja niiden kohteena olevan oppilaan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle (PoL 29§).

3. Toimiva valvonta kaikissa tilanteissa

4. Oppilaitoksiin tulee käyttöön yhtenäinen kyselypohja yhdenvertaisuuteen ja tasa-arvoon liittyvän tilanteen selvittämiseksi. Oppilaitoskohtaisissa yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelmissa kuvataan toimenpiteet havaittuihin epäkohtiin puuttumiseksi.

- **Puuttumisen edistymisen seurannassa oppilaitoksissa (omavalvonta)**

1. Jokainen oppilaitos kuvaa lukuvuosikertomuksessa puuttumisen edistämiseksi tehdyt toimenpiteet

2. Opiskeluhuollon ohjausryhmä seuraa puuttumisen edistymistä opiskeluhuoltosuunnitelman toteutumisen arvioinnin yhteydessä.

3. Kunnan oppilas- ja huoltajakyselyt

Suunnitelmakauden painopisteet henkilöstön osaamisen tukemisessa

- **Kiusaamisen, häirinnän ja väkivallan ehkäisyssä**

Jokaiseen käytössä olevaan toimintamalliin tulee olla oppilaitos- tai kuntakohtainen koulutus/perehdytys.

- **Kiusaamiseen, häirintään ja väkivaltaan puuttumisessa**

Jokaiseen käytössä olevaan toimintamalliin tulee olla oppilaitos- tai kuntakohtainen koulutus/perehdytys.

Opiskeluhuollon ohjausryhmän suunnitelman toteutumisen seuranta suunnitelmakaudella

Tavoite	2025	2026	2027	2028	2029
Kiusaamisesta kerrotaan useammin aikuiselle					
Aikuiselle kertomisen jälkeen tilanne on parantunut					
Kiusaamisen eri muotojen ja kiusaamisroolien ymmärrys lisääntyy					
Systemaattiseen kiusaamiseen puuttumisen portaavat ovat käytössä kaikissa oppilaitoksissa ja opettajat on perehdytetty malliin					
Toimiva valvonta kaikissa tilanteissa: Opiskelijat kokevat oppilaitoksen ympäristönä turvalliseksi.					

Oppilaitoskohtainen opiskeluhoitoryhmä vastaa

Opiskeluhoitoryhmä vastaa asioiden käsittelystä yleisellä ja yhteisöllisellä tasolla, jolloin työn kohteena ovat ryhmä, luokka, yhteisö ja opiskelu ympäristö.

Opiskeluhoitoryhmä vastaa

- oppilaitoksen kokonaistilanteen kehityksen ja ajantasaisen nykytilan arvioinnista liittyen kiusaamisen, häirinnän ja väkivallan yleisyyteen
- turvallisuuskulttuurista ml. puolustuskulttuuri, sosiaalisen vastuullisuuden edistämisestä
- toimenpiteistä ja prosessien sujuvuudesta kiusaamisen, häirinnän ja väkivallan ehkäisyssä ja niihin puuttumisessa yhteistyössä opiskelijoiden, hoitajien ja muiden yhteistyökumppanien kanssa
- henkilöstön osaamisen ylläpitämisestä liittyen kiusaamisen, häirinnän ja väkivallan ehkäisyyn ja niihin puuttumiseen (mm. tunnistaminen, puheeksi otto, sovitut toimintamallit)
- toimintamallien tiedotuksesta opiskelijoille, hoitajille ja henkilöstölle huomioiden myös muu kuin opetushenkilöstö
- suunnitelman toteutumisen seurannasta

Kaikki opettajat vastaavat

- opiskelijaryhmän turvallisuudesta opettaessaan ryhmää, ja siirryttäessä oppimisympäristöstä toiseen
- opiskelijoiden ohjauksesta asialliseen käyttäytymiseen
- kiusaamisen, häirinnän, syrjinnän ja väkivallan ehkäisystä ryhmässä, kiusaamiseen, häirintään ja väkivaltaan puuttumisesta sekä havainnoi toimenpiteiden vaikutuksia
- häirintä-, kiusaamis-, syrjintä- ja väkivaltatapauksen selvittämisestä ja kaikkien osallisten hoitajille ilmoittamisesta oppilaitoksen ohjeiden mukaisesti
- kasvatuksellisten ja kurinpidollisten keinojen sekä turvaamistoimien toteuttamisesta
- tarvittaessa esihenkilölle ilmoittamisesta

Ryhmälle nimetty vastuupettaja vastaa

- häirintä-, kiusaamis-, syrjintä- ja väkivaltatapauksen selvitys- ja seurantaprosessista
- kasvatuksellisten ja/tai kurinpidollisten keinojen sekä turvaamistoimien vaikutusten seurannasta
- tarvittavan asiantuntemuksen varmistamisesta kiusaamistilanteiden selvittelyssä ja toimenpiteiden suunnittelussa
- yksilökohtaisen monialaisen asiantuntijaryhmän koolle kutsumisesta tarvittaessa opiskeluhoollollisen tuen tarpeen arvioimiseksi ja palvelujen järjestämiseksi

Ryhmälle nimetyn vastuupettajan esihenkilö vastaa

- opiskelijoiden oikeus turvalliseen opiskelu ympäristöön toteutuu
- oppilaitoskohtaisten toimenpiteiden suunnittelusta ja toteuttamisesta sekä opiskelijoiden että hoitajien tiedottamisesta, ellei vastuusta ole sovittu koulutuksen järjestäjän toimesta toisin.
- Kasvatuksellisten ja/tai kurinpidollisten keinojen käytöstä oppilaitoksessa

- oppilaitoksen henkilöstölle annetaan riittävästi perehdytystä ja koulutusta.
- oppilaitoskohtaisen opiskeluhoitoryhmän jäsenet perehtyvät tähän suunnitelmaan, ellei vastuusta ole sovittu koulutuksen järjestäjän toimesta toisin.
- oppilaitoksen monialaisessa tarkastuksessa huomioidaan myös kiusaaminen, häirintä ja väkivalta
- tämän suunnitelman toteuttamisesta ja seurannasta

Oppilaitoksen opiskeluhoitoammattilaiset vastaavat

- oppilaitoksessa on sujuvat ja helposti saavutettavat sekä lisäarvoa tuottavat opiskeluhoito konsultaatiomahdollisuudet henkilökunnalle.
- toimivat tarvittaessa ja tarvittavalla tavalla opetushenkilöstön tukena ryhmän kiusaamisen, häirinnän ja väkivallan ehkäisyssä, yleisyyden selvittämisessä ja niihin puuttumisessa.
- oppilaitoksen koko henkilökunnalla on sujuvat ja helposti saavutettavat mahdollisuudet ohjata opiskelija opiskeluhoitoon palveluihin sekä opiskelijan kanssa että tarvittaessa ilman opiskelijaa
- opiskelijoilla on helposti saavutettavat yhteydenottokanavat opiskeluhoito ammattilaisiin ja opiskelijoilla on tasavertaiset mahdollisuudet laadukkaaseen palveluun
- oppilaitoksen opiskeluhoitopalvelut muodostavat toimivan kokonaisuuden
- oppilaitoskohtaiselle opiskeluhoitoryhmälle nimetyistä vastuista osana työryhmä
- yksilökohtaisen monialaisen asiantuntijaryhmän koolle kutsumisesta tarvittaessa opiskeluhoitoon tuen tarpeen arvioimiseksi ja palvelujen järjestämiseksi

Jokainen oppilaitoksessa työskentelevä henkilö vastaa

- oman osaamisen ylläpidosta liittyen opiskelijoiden suojaamiseen väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä
- kiusaamisen, häirinnän ja väkivallan havainnoinnista
- välittömästä puuttumisesta tilanteeseen oppilaitoksessa ohjeistetulla tavalla
- opiskeluhoitopalvelujen ammattilaisen konsultoinnista liittyen opiskelijan yksilökohtaisen opiskeluhoitoon tarpeeseen
- yhteydenotosta opiskeluhoitoon ammattilaiseen (ensisijaisesti yhdessä opiskelijan kanssa) salassapidon estämättä
- [lastensuojeluilmoituksen](#) tai lastensuojelulain mukaisesta [yhteydenoton tekemisestä sosiaalihuoltoon](#) (huoli-ilmoitus) sekä [sosiaalihuoltolaki 35 §](#) mukaisesta huoli-ilmoituksesta täysi-ikäisen opiskelijan kohdalla

[Lastensuojelu | Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue \(luvn.fi\)](#)

[Huoli-ilmoitus | Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue \(luvn.fi\)](#)

- poliisi-ilmoituksesta

Opiskelija vastaa

- opiskelijan on suoritettava tehtävänsä tunnollisesti ja käyttäytyttävä asiallisesti (LL 30 §, POL 46 §)
- Opiskelijan on käyttäytyttävä muita kiusaamatta ja syrjimättä sekä toimittava siten, ettei hän vaaranna muiden opiskelijoiden, oppilaitosyhteisön tai opiskeluympäristön turvallisuutta tai terveyttä.

YLEISTÄ KIUSAAMISESTA, HÄIRINNÄSTÄ JA VÄKIVALLASTA

Kiusaaminen

Kiusaamiseksi määritellään puolustuskyvyttömän oppilaan tai opiskelijan tahallinen vahingoittaminen, joka toistuu ja on tietoista. Kiusattu on alisteisessa asemassa kiusaajiin nähden (esim. kiusaajien määrä, fyysisesti alakynnessä). Kiusaaminen voidaan myös naamioida leikiksi tai urheiluksi. Opiskelija voi olla sekä kiusattu että kiusaaja, minkä on todettu olevan merkittävä syrjäytymisen riskitekijä.

Kiusaamisessa on kyse ryhmäilmiöstä. Hiljaisilla kiusaamisen seuraajilla (hiljaiset hyväksyjät) on merkittävässä roolissa kiusaamisessa; kiusaaja(t) ja kiusattu kokevat heidät usein kiusaajiksi, vaikka he todellisuudessa saattavat vastustaa kiusaamista. Muita ryhmärooleja ovat kiusaajan apuri, kiusaajan kannustaja ja kiusatun puolustaja. Kiusaaja on yleensä toinen opiskelija tai opiskelijat, mutta on myös otettava huomioon tilanne, jossa opettaja tai henkilökunnan jäsen kiusaa opiskelijaa.

On huomioitavaa, että kiusaaminen ja häirintä saattaa täyttää [rikoslain](#) määritelmän: mm. pahoinpitely, uhkaus, varkaus tai näpistys, viestisalaisuuden rikkominen, identiteettivarkaus, viestintärauhan rikkominen, salakuuntelu, salakatselu, vainoaminen, seksuaalirikokset, sukupuolisiveellisyyteen liittyvät rikokset.

[Kiusaamisen vastainen työ kouluissa ja oppilaitoksissa \(oph.fi\)](#)

Kiusaamisen muodot

Epäsuora eli hiljainen kiusaaminen: esim. katseita, ilmeitä, selän kääntäminen, eristäminen ryhmästä, näkymättömäksi tekeminen (ostrakismi), juorujen levittäminen selän takana, "maalittamista" jne. Usein vaikeasti havaittavissa.

Suora sanallinen kiusaaminen: uhkailuja, matkimista, nimittelyä, pilkkaamista tai toisen naurunalaiseksi tekemistä, "maalitusta".

Suora fyysinen kiusaaminen: esim. töniminen, lyöminen, väkivallalla uhkaaminen, tavaroiden ottaminen tai tahallinen tuhoaminen.

Verkkokiusaaminen: vahingon aiheuttamista toiselle netin, kännykän tai muiden elektronisten laitteiden avulla. Esim. valokuvien manipulointi ja levittäminen, pilkkaavat, uhkaavat viestit, juorujen levittäminen somekanavilla ja salasanojen huijaaminen.

Miten tunnistat kiusaamisen

Kiusaaminen esiintyy usein verhotusti ja siksi sitä voi olla vaikea havaita. Kiusaaminen on kiusatulle subjektiivinen kokemus ja tulee sellaisenaan ottaa vakavasti. Kiusattu opiskelija ei välttämättä halua kertoa henkilökunnalle kiusaamisesta (esim. pelko kiusaamisen pahentumisesta, häpeä). Vaikka opiskelijat eivät useinkaan kerro kiusaamisesta luokassa, opettaja voi pyrkiä ottamaan selvää luokan tai ryhmän tilanteesta seuraamalla erityisen tarkasti, mitä opiskelijoiden välillä tapahtuu välitunneilla, koulun käytävillä tai oppituntien alussa ja niiden aikana.

Mahdollisia kiusaamiseen liittyviä havaintoja:

- jääkö joku välitunneilla tai tauoilla yksin
- jätetäänkö joku opiskelija jatkuvasti valitsematta ryhmiin
- jätetäänkö joku valitsematta sosiogrammissa mieluisaksi seuraksi
- tirsutaanko/nauretaanko jonkun vastauksille toistuvasti
- opiskelijan haluttomuus tulla oppilaitokseen ja siitä johtuvat selittämättömät poissaolot
- opiskelijan sulkeutuminen ja haluttomuus puhua ongelmien syistä
- muutokset opiskelijan käyttäytymisessä
- tavaroiden jatkuva puuttuminen tai hukkaaminen

Häirintä

Seksuaalinen ja sukupuolinen häirintä on tasa-arvolain 7 §:ssä kiellettyä syrjintää sukupuolen perusteella (OPH:n [Opas](#)).

Häirintä on käyttäytymistä, jolla loukataan henkilön tai ihmisryhmän ihmisarvoa tarkoituksellisesti tai tosiasiallisesti. Häirinnässä henkilö luo käyttäytymisellään kiellettyyn syrjintäperusteeseen, kuten esimerkiksi seksuaaliseen suuntautumiseen, sukupuoleen, alkuperään tai vammaisuuteen, liittyvän toista henkilöä tai ihmisryhmää halventavan, nöyryyttävän, uhkaavan, vihamielisen tai hyökkäävän ilmapiirin. Häirintä voi kohdistua yksilön lisäksi myös ihmisryhmään.

Häirintä voi ilmetä asiattomana vihjailuna ja loukkaavana käytöksenä sanoin tai teoin. Häirintää voi olla kirjoitettujen ja puhuttujen sanojen ja ilmaisujen lisäksi ihmisarvoa loukkaavan materiaalin esittäminen verkossa tai sosiaalisessa mediassa. Häirintää tapahtuu myös puhelimen välityksellä.

Sukupuolinen tai seksuaalinen huomio muuttuu häirinnäksi silloin kun sitä jatketaan, vaikka huomion kohde ilmaisisi sen olevan epämiellyttävää.

Häirinnän muodot ja tunnistaminen

Sukupuoleen perustuvaa häirintä on ei-toivottu huomio, joka liittyy sukupuoleen. Sukupuoleen perustuva häirintä tarkoittaa epämiellyttävää käytöstä, joka liittyy henkilön sukupuoleen, sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun. Sukupuoleen perustuva häirintä ei ole seksuaalista, mutta loukkaa toisen henkilön koskemattomuutta.

- halventava tai alentava puhe toisen sukupuolesta, sukupuoli-identiteetistä tai sukupuolen ilmaisusta
- sukupuoleen liittyvä kiusaaminen

- teot, jotka saavat tuntemaan itsensä noloksi, pelokkaaksi, loukkaantuneeksi tai vihaiseksi

Seksuaalinen häirintä on ei-toivottua seksuaalista käyttäytymistä.

- vihjailu ja seksuaalisesti värittyneet vitsit, seksuaalisesti vihjaileva kirje, sähköposti tai tekstiviesti
- vartaloa, pukeutumista tai yksityiselämää koskevat puheet ja kysymykset.
- ehdottelu, vaatiminen ja fyysinen koskeminen
- ahdistelu, raiskaus tai sen yritys

[Kouluille ja oppilaitoksille tarkoitettu esittelymateriaali seksuaalisen häirinnän ennaltaehkäisemiseksi ja siihen puuttumiseksi \(Opetushallitus, 2020\)](#)

Rasistinen häirintä

- Kiusaaminen, jolla on rasistinen motiivi (esim. ulkopuolelle jättäminen liittyen syntyperään)
- häirintä, vihapuhe, jolla on rasistinen motiivi
- Mikroaggressio: kommentti tai teko, joka vahvistaa ja ylläpitää rasistisia tai muuten syrjiviä stereotypioita esimerkiksi kehumalla, miten hyvin ei-valkoiseksi rodullistettu ihminen puhuu suomea, kehuja tulee samalla osoittaneeksi, että hänen mielestään ruskea ihminen ei voi puhua suomea äidinkielenään. Puhujan harmittomiksi kokemat kysymykset tai kommentit voivat olla niiden kohteeksi joutuvalla loukkaavia ja kasautuvia
- Halventava, mitätöivä puhe liittyen syntyperään

Väkivalta

WHO määrittelee väkivallaksi sellaisen fyysisen voiman tai vallan käytön (uhkailu tai toteutettu), joka kohdistuu tarkoituksellisesti itsen tai toiseen henkilöön, ryhmään tai yhteisöön ja aiheuttaa todennäköisesti vamman, kuoleman, psyykkisen haitan, epäedullisen kehityksen tai riiston (Rikoksantorjuntaneuvosto 2002). Väkivalta tähtää pelottelemiseen, alistamiseen, nöyryyttämiseen ja vahingoittamiseen, ja on vallan väärinkäyttöä. Väkivalta voi näyttäytyä eri tavoin eri sukupuolilla ja eri sukupuoliin kohdistuen.

Väkivallan muodot THL:n määritelmän mukaan

Lähisuhdeväkivalta

Lähisuhdeväkivallan tekijä ja uhri ovat tai ovat olleet keskenään läheisessä suhteessa. Lähisuhdeväkivalta voi kohdistua henkilön nykyiseen tai entiseen kumppaniin, lapseen, lähisukulaiseen tai muuhun läheiseen.

Seksuaaliväkivalta

Esimerkiksi raiskaus, raiskauksen yritys, seksuaalisiin tekoihin pakottaminen tai toisen ihmisen seksuaalisen itsemääräämisoikeuden rajoittaminen ovat seksuaaliväkivaltaa.

Fyysinen väkivalta

Fyysinen väkivalta tarkoittaa luvaton kajoamista toiseen henkilöön, esimerkiksi tönimistä, lyömistä, repimistä, ravistelua tai fyysisellä väkivallalla uhkailua.

Henkinen väkivalta

Henkinen väkivalta tarkoittaa esimerkiksi alistamista, arvostelua, nimittelyä, halveksuntaa, kontrollointia, sosiaalisen kanssakäymisen rajoittamista, voimakasta mustasukkaisuutta, tavaroiden hajottamista, kotieläinten vahingoittamista tai jollakin näistä uhkailua. Myös esimerkiksi itsemurhalla uhkaaminen on henkistä väkivaltaa.

Taloudellinen väkivalta

Taloudellista väkivaltaa on esimerkiksi itsenäisen rahankäytön estäminen, taloudelliseen päätöksentekoon osallistumisen estäminen, pakottaminen omien rahojen antamiseen toisen käyttöön, taloudellisella väkivallalla uhkailu tai kiristäminen.

Kaltoinkohtelu tai laiminlyönti

Kaltoinkohtelu tai laiminlyönti voi tarkoittaa esimerkiksi lapsen, vanhuksen tai vammaisen henkilön jättämistä vaille hoitoa, apua tai huolenpitoa tilanteissa, joissa hän on niistä riippuvainen. Kaltoinkohtelua on myös toisen ihmisen vahingoittaminen lääkkeillä, päihteillä, kemikaaleilla tai liuottimilla.

Kulttuurinen tai uskontoon liittyvä väkivalta ja kunniaväkivalta

Kulttuurinen tai uskontoon liittyvä väkivaltaa ovat uskonnolliseen vakaumukseen pakottaminen, väkivallalla uhkaaminen tai sen käyttö uskontoon tai kulttuuriin viittaamalla (kuten ns. kunniaväkivalta), sukupuolielinten silpominen tai uskontoon liittyvillä asioilla uhkailu.

Vainoaminen

Vainoaminen tarkoittaa esimerkiksi toisen ihmisen toistuvaa tai jatkuvaa lähestymistä, seuraamista tai tarkkailua tavalla, joka aiheuttaa uhrissa jatkuvaa pelkoa. Vainoamista voi olla esimerkiksi toisen tarkkaileminen kodin tai työpaikan läheisyydessä, toistuvat uhkailut parisuhteen päättymisen jälkeen sekä toisen tarkkaileminen internetin tai teknisten laitteiden avulla. Vainoaminen voi kohdistua myös vainotun läheisiin.

Radikalisoituminen

Väkivaltaisella ekstreemismillä tarkoitetaan väkivallan käyttämistä, sillä uhkaamista, siihen yllyttämistä ja kannustamista tai väkivallan oikeuttamista aatemaailmalla perustellen.

Digitaalinen väkivalta

Väkivaltaa, jossa toista ihmistä loukataan, kontrolloidaan, tarkkaillaan tai vahingoitetaan tieto- ja viestintäteknologian välityksellä. Teoissa hyödynnetään digitaalista teknologiaa, esimerkiksi pääte-, äly-, paikannus- ja muita vastaavia laitteita, ohjelmistoratkaisuja, sovelluksia ja pikaviestipalveluja. Digitaalinen väkivalta voi olla myös epäsuoraa, jolloin tekijä hyödyntää teoissaan esimerkiksi toisia henkilöitä.

TOIMENPITEET

Toimenpiteet väkivallan, kiusaamisen ja häirinnän ehkäisemiseksi

Ennaltaehkäisevät toimenpiteet ovat oppilaitoksen toimintakulttuuria ja tapahtuvat normaaleissa arkipäivän kontakteissa, oppilaitoksen arjessa ja ihmisten välisessä vuorovaikutuksessa.

a. Puolustuskulttuurin vahvistaminen

- Rohkaistaan ja lisätään opiskelijoiden kiusaamiseen puuttumista ja vahvistetaan puolustaja-rooleja: luodaan ja harjoitellaan toimintamalleja, miten voi puolustaa kiusattua.
- tuodaan näkyväksi kiusaamisen vastaiset asenteet myös hiljaisilla hyväksyjillä
- luodaan ja harjoitellaan puolustamista lisääviä toimintamalleja (esim. vähintään paikalta poistuminen, opettajalle kertominen) hiljaisille hyväksyjille

b. Turvallisuuskulttuuri

- oppilaitos ilmaisee selkeästi tiedottamalla, ettei kiusaamista, häirintää tai väkivaltaa hyväksytä missään tilanteessa
- Järjestyssäännöt on laadittu huolellisesti ja osallistaen, sekä niiden läpikäynti opiskelijoiden kanssa on osa arkea
- Opiskelijoilla on helppo ja saavutettava keino kertoa kohtaamastaan kiusaamisesta, häirinnästä ja väkivallasta oppilaitoksessa (kts. esimerkki [Omniasta](#))
- henkilöstöä perehdytetään ja koulutetaan systemaattisesti
- jokainen ohjaa opiskelijoita asialliseen käyttäytymiseen
- riittävä tiedottaminen opiskelijoille, huoltajille, henkilökunnalle
- jämäkät toimenpiteet oppilaitoksen monialaisen tarkastamisen tulosten pohjalta
- oppilaitoksessa valvotaan oppilaitosympäristöä tehokkaasti (esim. välituntivalvonta, kameravalvonta)
- oppilaitoksessa on vaikuttavat ja jämäkät toimintamallit kiusaamiseen, häirintään ja väkivaltaan puuttumisessa
- jokainen puuttuu kiusaamiseen, häirintään ja väkivaltaan

Koulutuksen järjestäjän toimintasuunnitelma väkivallan, kiusaamisen ja häirinnän ehkäisemiseksi:

Oppilaitoskohtainen opiskeluhuollon ryhmä huolehtii yhdessä rehtorin kanssa tämän suunnitelman toteuttamisesta ja seurannasta oppilaitoksessa.

Puolustus- ja turvallisuuskulttuuria vahvistetaan edellä kuvatusti. Huomioidaan myös huoltajien tietoisuus näistä asioista. Yhteistyö huoltajien kanssa on tärkeää kiusaamisen ennaltaehkäisyssä ja tunnistamisessa.

Someturvan oppituntimateriaaleja hyödynnetään nettikiusaamisen ja -häirinnän tunnistamiseksi.

Tunne- ja vuorovaikutustaitoja harjoitellaan monipuolisesti arjen eri tilanteissa. Opettajien osaamista tunne- ja vuorovaikutustaitojen tukemisessa vahvistetaan esimerkiksi ohjaamalla opettajia koulutukseen sekä järjestämällä oppilaitoksen henkilökunnalle yhteisiä koulutuksia.

Oppilaitoksen järjestyssäännöillä sekä luokkakohtaisilla yhdessä sovituilla toimintamalleilla pyritään luomaan sellainen arvostuksen ja yhdessä toimimisen ilmapiiri ja toimintakulttuuri, jossa kiusaamista ei suvaita ja jossa väkivaltaan ja häirintään puututaan välittömästi. Ennaltaehkäisevä työ on avainasemassa. Jokainen henkilöstön jäsen on velvollinen toimimaan ennaltaehkäisevästi ja puuttamaan välittömästi huomaamaansa kiusaamiseen, väkivaltaan ja häirintään.

Kirkkonummen peruskouluissa on käytössä hyvinvointisuunnitelmat, joiden tarkoituksena on kirjata ylös kaikki hyvinvointia tukevat toimet sekä samalla myös ennaltaehkäistä kiusaamista. Hyvinvointisuunnitelman keskeisinä vaikuttajina ovat oppilaat. Hyvinvointisuunnitelmat päivitetään aina lukuvuoden alkaessa.

Yleisellä tasolla kiusaamista, väkivaltaa ja häirintää voidaan ehkäistä mm. seuraavin keinoin:

- oppilaitoksella on toimivat järjestyssäännöt, jotka ovat opiskelijoiden ja henkilökunnan tiedossa
- luokissa voidaan laatia luokkakohtaiset käytänteet ja sopimukset työrauhan ylläpitämiseksi ja kiusaamisen ehkäisemiseksi
- uusi tai tilapäinen henkilökunta perehdytetään oppilaitoksen käytänteisiin
- välituntivalvonta on tehokasta
- oppilaitoksissa järjestetään kummioppilastoimintaa
- tehdään tarvittaessa hyvinvointikyselyt
- aihetta käsitellään opettajainkokouksissa ja huoltajatilaisuuksissa
- opiskelijoille tehdään selväksi, että väkivaltaa, kiusaamista tai häirintää ei missään tilanteessa eikä missään muodossa hyväksytä
- tiedotetaan opiskelijoille ja huoltajille, miten oppilaitoksessa toimitaan kiusaamistilanteissa
- huomioidaan hyvän luokkahengen merkitys ennaltaehkäisyssä, luokkien ryhmäytymiseen käytetään aikaa
- ennakoidaan mahdolliset konfliktit mm. ryhmiä muodostettaessa
- opiskeluhuollon työntekijät voivat järjestää erilaisia tilaisuuksia
- opiskelijoita rohkaistaan kertomaan kiusaamisesta tai muista hyvinvointiin vaikuttavista asioista jollekin koulun aikuiselle ja/tai someturvaan

Toimenpiteet väkivallan, kiusaamisen ja häirinnän esiintyvyyden selvittämiseksi

- Kouluterveyskyselyyn osallistutaan aktiivisesti ja opiskelijoita motivoidaan vastaamaan kyselyyn
- Kiusaamiseen liittyvien kurinpitotoimien käytön seuranta paikallisen opetussuunnitelman mukaisesti
- Oppilaitoksen omat kyselyt toteutetaan sekä tarvittaessa että koulutuksen järjestäjän suunnitelman mukaisesti
- Ryhmien sosiogrammit tarvittaessa

Koulutuksen järjestäjän toimintasuunnitelma väkivallan, kiusaamisen ja häirinnän esiintyvyyden selvittämiseksi:

Edellä mainittujen lisäksi:

- Kunnan oppilas- ja huoltajakyselyihin motivoidaan vastaamaan selkeillä ohjeistuksilla. Kyselyt liitetään vuosikelloon ja vastaamista motivoidaan huomioimalla muiden tiedonkeruiden aikataulut.
- Tasa-arvoon ja yhdenvertaisuuteen liittyvä kysely yhdenmukaistetaan niin, että kaikilla oppilaitoksilla on käytössä yhtenäinen kyselypohja. Kysely liitetään vuosikelloon huomioiden muiden tiedonkeruiden aikataulut.
- Kunnan kyselyjä kehitetään vastaamaan niihin tarpeisiin, joita nousee.

Toimenpiteet väkivaltaan, kiusaamiseen ja häirintään liittyviin ongelmatilanteisiin puuttumiseksi

Systemaattiseen kiusaamiseen puuttumisen portaat

Tämän suunnitelman lopussa sivulla 18.

Väkivaltaan ja häirintään puuttuminen

Asia	
Väkivaltaan puuttuminen	Väkivaltaiseen käytökseen voidaan puuttua käyttämällä turvaamistoimia. Mikäli oppilaitoksen henkilökuntaan kuuluva huomaa väkivaltaa, tulee siitä välittömästi ilmoittaa oppilaitoksen johtajalle. Väkivaltatilanteita voidaan osallisten suostumukseen perustuen sovittelulla koulussa käytössä olevien sovittelumenetelmien avulla. Kasvatuksellisten ja kurinpidollisten keinojen käyttäminen. Väkivaltaisessa käytöksessä on erityisesti huomioitava poliisille tai muille viranomaisille ilmoittaminen sekä opiskeluhuoltoon ohjaus. Huomioitava tarvittaessa oppilaitoksen kriisi- ja/tai turvallisuusryhmän työskentely.
Häirintään puuttuminen	Mikäli oppilaitoksen henkilökuntaan kuuluva huomaa seksuaalista häirintää, tulee siitä välittömästi ilmoittaa oppilaitoksen johtajalle. Erityisesti huomioitava velvollisuus ilmoittaa lapseen kohdistuneesta seksuaalirikoksesta poliisille (Lastensuojelulaki 25 §). Kasvatuksellisten ja kurinpidollisten keinojen käyttäminen. Jos seksuaalista häirintää on tehnyt koulun henkilökuntaan kuuluva, tehdään tarvittavat palvelussuhteeseen liittyvät toimenpiteet. Huomioitava tarvittaessa oppilaitoksen kriisi- ja/tai turvallisuusryhmän työskentely.

Tuki opettajalle viranomaisilmoituksista

Milloin tehdään ilmoitus poliisille tai lastensuojeluilmoitus?

Jos ilmoituksen tekemiseen liittyy epävarmuutta, opetushenkilöstö voi aina tarvittaessa konsultoida opiskeluhuoltoa, lastensuojelua tai poliisia siten, että lapsi tai nuori ei ole

tunnistettavissa. Vaikka kiusaamista ei erikseen terminä olekaan rikoslaissa, niin siinä käytetyt keinot voivat täyttää rikoksen tunnusmerkistön. Näitä ovat esimerkiksi pahoinpitely, vapaudenriisto, kunnianloukkaus, varastaminen, tavaroiden vahingoittaminen tai hävittäminen, pakottaminen uhrille nöyryyttäviin tai vahingollisiin tekoihin, yksityiselämää loukkaavan tiedon levittäminen, identiteettirikos ja laitton uhkaus. Rikokseen voi syyllistyä myös avustamalla sen toteutumista, yllyttämällä tai rikoskumppanina. Vaikka asiasta ilmoittaa poliisille, siitä täytyy ilmoittaa myös lastensuojeluun, jos kyseessä on alaikäinen.

Ilmoituksen tekeminen poliisille

Varhaiskasvatuksen ja opetustoimen henkilöstöön kuuluvalla on salassapidon estämättä velvollisuus tehdä ilmoitus sekä poliisille että lastensuojeluun, jos on tehtävässään saanut tiedon, jonka perusteella on syytä epäillä lapsen kohdistuvaa seksuaalirikosta tai tiettyjä henkeen tai terveyteen kohdistuvia rikoksia. Ilmoitusvelvollisuuden alaisista rikoksista on säädetty rikoslain 20 luvussa. Tietyillä henkeen ja terveyteen kohdistuvilla rikoksilla tarkoitetaan rikoslain 21 luvussa rikoksena rangaistavaksi säädettyjä tekoja, joista säädetty enimmäisrangaistus on vähintään kaksi vuotta vankeutta. Rikoksesta epäilyn iällä ei ilmoitusvelvollisuuden suhteen ole merkitystä. Myös alle 15-vuotiaan nuoren tekemistä, ilmoitusvelvollisuuden alaisista rikollisista teoista tulee ilmoittaa poliisille. Vaikka rikoksesta epäilty ei olisi ikänsä vuoksi rikosoikeudellisessa vastuussa teostaan tämä ei poista mahdollista korvausvelvollisuutta asiassa.

Perusopetuksen, lukiokoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen tehtäviä hoitavalla on salassapitovelvollisuuden estämättä oikeus ilmoittaa poliisille henkeen tai terveyteen kohdistuvan uhkan arviointia ja uhkaavan teon estämistä varten välttämättömät tiedot, jos hän on tehtäviä hoitaessaan saanut tietoja olosuhteista, joiden perusteella hänellä on syytä epäillä jonkun olevan vaarassa joutua väkivallan kohteeksi [Perusopetuslaki (628/1998) 40 § (714/2018), lukiolaki 58 § (714/2018) ja laki ammatillisesta koulutuksesta 109 § (531/2017)].

Lastensuojeluilmoituksen tekeminen

Tärkeää on huomioida, että vaikka ilmoitusvelvollisuus poliisille koskee vain tietyntylaisia rikoksia, niin opetustoimen henkilöstöä koskee lastensuojeluilmoitusvelvollisuus, joka on huomattavasti laajempi. Lastensuojeluilmoitus pitää tehdä viipymättä aina, kun havaitsee lapsen hoidossa ja huolenpidossa laiminlyöntejä, kun olosuhteet ovat lapsen kehitystä vaarantavat tai kun lapsen käyttäytyminen huolestuttaa. Ilmoitusvelvollisuus on ammatillisella, jolla huoli herää. Lastensuojeluilmoitukseen tulee kirjata kaikki asiat, joista huoli herää. Lastensuojeluilmoitus tulee tehdä viipymättä, mikäli arvelet lapsen olevan akuutissa vaarassa. Lastensuojeluilmoituksen voi tehdä niin kiusatusta kuin kiusaajastakin huolen herätessä.

[Lastensuojelu | Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue \(luvn.fi\)](#)

Huoli-ilmoitus

Jos koulun henkilökuntaan kuuluva on tehtävässään saanut tietää opiskelijasta tai muusta henkilöstä, jonka sosiaalihuollon tarve on ilmeinen, hänen on ohjattava henkilö hakemaan sosiaalipalveluja tai henkilön antaessa suostumuksensa otettava yhteyttä hyvinvointialueen sosiaalihuollosta vastaavaan viranomaiseen, jotta tuen tarve arvioitaisiin. Jos suostumusta ei voida saada ja henkilö on ilmeisen kykenemätön vastaamaan omasta huolenpidostaan, terveydestään tai turvallisuudestaan, tai lapsen etu sitä välttämättä vaatii, ilmoitus on tehtävä salassapitosäännösten estämättä viipymättä myös ilman suostumusta. (Sosiaalihuoltolaki 35 §)

[Huoli-ilmoitus | Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue \(luvn.fi\)](#)

LINKIT

LAINSÄÄDÄNTÖ

Oppilas- ja opiskeluhuoltolaki, <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2013/20131287>

Perusopetuslaki, <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1999/19990731>

Lukiolaki, <https://finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2018/20180714>

Sosiaalihuoltolaki, <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2014/20141301>

Lastensuojelulaki, <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2007/20070417>

Rikoslaki, <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1889/18890039001#L20>

HUOLTAJALLE NEUVOJA

<https://omaperhe.fi/lapsi-1-6v/tunnetaidot/kiusaaminen>

<https://omaperhe.fi/koululainen-7-12v/tunnetaidot/kiusaaminen-kouluiassa>

<https://omaperhe.fi/nuori-13-17v/tunnetaidot/kiusaaminen>

<https://omaperhe.fi/koululainen-7-12v/tunnetaidot/rasismi-ja-syrjinta>

<https://omaperhe.fi/koululainen-7-12v/tunnetaidot/tunne-ja-kaveritaidot>

Systemaattiseen kiusaamiseen puuttumisen portaati

6. Seuranta: erikseen kiusaajalle huoltajineen ja kiusatulle, sekä todistajien kuuntelu. A) Kiusaaminen päättynyt: seurantakäynti esim. 3vk. Jos kiusaaminen senkin jälkeen päättynyt, prosessi päättyy. B) Kiusaaminen jatkunut: Vakavimmat kurinpidolliset toimenpiteet: Esim. Määrääjäksi erottaminen (LL 41 §, POL 36 §) tai ensisijaisesti kiusaajan kohdalla oppilaitoksen vaihtaminen huoltajan tai opiskelijan suostumuksella. Poliisi-ilmoitus ja lastensuojeluilmoitus.
5. Seuranta: erikseen kiusaajalle ja apurille huoltajineen. Tätä ennen kiusatulle, sekä todistajien kuuntelu. A) Kiusaaminen päättynyt. Seurantakäynti 3vk. Jos kiusaaminen senkin jälkeen päättynyt, prosessi päättyy. B) Kiusaaminen jatkunut: Vakavimmat kurinpidolliset toimenpiteet: Esim. osallistuminen opetukseen evätään määrääjäksi (perusteena psyykkistä tai fyysistä turvallisuutta uhkaava käyttäytyminen, POL 36§, LL 41 §). Opiskeluhuollon varmistaminen OHL 15 § ja 16 §. Huoltajat paikalla. Seuranta esim. 3vk.
4. Seuranta. A) Kiusaaminen päättynyt, sovitaan seuranta 3vk. Jos kiusaaminen senkin jälkeen päättynyt, prosessi päättyy. B) Kiusaaminen jatkuu. Huoltajat paikalle. Vakavimmat kurinpidolliset toimenpiteet: Esim. 1 kirjallinen varoitus järjestyksen rikkomisen perusteella (epäasiallinen käyttäytyminen, LL 41 §, POL 36 §), tarvittaessa lastensuojeluilmoitus. Pidetään verkostoneuvottelu opiskeluhuollon kanssa (perustuu POL 40 §, 2.aste opiskelijan ja huoltajan suostumuksella). Sovitaan seuranta esim. 2-3vk.
3. Seurantatapaaminen: erikseen kiusaajalle ja apurille huoltajineen. Tätä ennen kiusatulle, sekä todistajien kuuntelu A) Kiusaaminen päättynyt: seurantakäynti esim. 3vk. Jos kiusaaminen senkin jälkeen päättynyt, prosessi päättyy. B) Kiusaaminen jatkunut: Kutsutaan uudelleen huoltajat paikalle. Suullinen huomautus kiusaajille ja apureille. Sovitaan seuranta esim. 2-3vk
2. Seurantatapaaminen: erikseen kiusaajalle ja kiusatulle, sekä todistajien kuuntelu. A) Kiusaaminen päättynyt: sovitaan seurantakäynti esim. 3vk. Jos kiusaaminen senkin jälkeen päättynyt, prosessi päättyy. B) Kiusaaminen jatkunut: Ohjaus opiskeluhuollon palveluihin OHL 16 § mukaan (kiusattu, kiusaaja, tarvittaessa apurit). Kiusaajien ja apurien huoltajien kutsuminen paikan päälle opiskelijan kanssa. Käydään tilanne läpi (kasvatus)keskusteluina sekä kerrotaan seuraavista vaiheista, mikäli kiusaaminen jatkuu. Sovitaan seuranta esim. 2-3vk.
1. Tilanteen keskeyttäminen tai tilanteen havaitseminen esim. kyselyssä. Eri osapuolten näkökulman selvittäminen erikseen: kiusaajat, apurit, kiusattu, todistajat. Tarvittaessa opiskeluhuollon konsultaatio. Jatkotoimenpiteistä sopiminen erikseen kiusaajan ja kiusatun kanssa. (Perusopetuksessa kiusaajan kanssa kyseessä on kasvatuskeskustelu.) Seurannasta sopiminen (esim. 2-3vk). Huoltajille ilmoittaminen.
0. Kiusaamista ehkäisevät toimenpiteet ryhmässä ja oppilaitoksessa yhteisöllisenä työnä